

A történelem fogja méltatni azt az áldásos tevékenységet, melyet az intézettel kapcsolatban, annak külső és belső építésében kifejtett. A tanításban való módszerét illetőleg hangzottak el kifogások, de a kezei alól kikerült tanítványok ezrei áldják jó szívet és nemes lelkületét.

Ezenkívül tevékeny részt vett Sz.-Keresztur társadalmi, egyházi és politikai mozgalmaiban s mindenütt irányító és vezető szerepet vivott ki magának. Széles körben maradandó emléket hagyott maga után. Legyen csendes nyugalma az anyaföldben, melyet annyira szeretett.

Vári Albert.

Lókodi Sándor Gergely.

Az unitárius lelkészi karnak egy pátriárkális alakja kidült az élők sorából. Sándor Gergely ny. lelkész f. é. május 25-én 87 éves korában meghalt. Oklándon látta meg először a napot, s ott is hunyta le szemeit az utolsó álomra. Belső emberi családból származott, s kiváló lelkipásztori tulajdonságokat vitt magával pályájára. Ezeket az egyéni sajátságokat kiegészítette gondos és mélyreható tanulmányaival s ez által egyike lett legjobb nevű papjainknak. Dézsfalva, Székelyderzs és Kénos voltak lelkészi pályájának állomásai. Különösen mint szónok örvendett közkedveltségnek. A beszédben kifogyhatatlan volt, s mint a sebes folyam, úgy áradt lelkéből és ajkáról a szó és gondolat. Családi élete nem volt fellegtelen, de Isten jó feleséggel és kedves gyermekekkel áldotta meg, akik sok áldozattal járó, gondos nevelés után diszei voltak a családnak, s hasznos tagjaivá lettek a társadalomnak. Nyugalma legyen csendes.

IRODALOM.

P. Szentmártoni Kálmán : „**János Zsigmond az unitárius fejedelem**“. A Dr. Fikker János szerkesztésében megjelenő „Unitárius Történelem“ c. sorozat 3-ik füzeté ez a 16 oldalra terjedő dolgozat, amelyből nemcsak a János Zsigmond élete történetével és lelki fejlődésével ismerkedünk meg, hanem a vallásszabadság biztosítása által elért nagy történelmi jelentőségével is. „János Zsigmond a vallás-erkölcs birodalmában, mint tündöklő fénysugár emelkedik ki az örök emlékezetben“ — írja a jeles fejedelem életét mindenben a legjobban ismerő kiváló szerző. Ezt a dolgozatot, amelynek a jelen jubiláris esztendőben különös aktuálitása van, minden unitáriusnak olvasnia és ismernie kell. Ára 3 lej az Unitárius Iratterjesztőnél.

Kelemen Imre : „**A keresztény élet kapujában**“. Keresztelési beszédek. 8-adrét, 63 lap. Odorheiu. Globus. Az „Egyke“ elleni küzdelmet tüzte ki célul szerző s az életből vett találó képekkel és hasonlatokkal bizonyítja, hogy ez az elharapózott rossz szokás az egyházi és faji öngyilkosságra vezet, s a családi élet igazi boldogsága a gyermekáldásban van. Ez a célja és törekvése minden elismerést megérdemel s keresztelési beszédei a cél szolgálatában igen jó szolgálatot tesznek. Azonban a „keresztelési szertartásunk“ leírásánál kár volt, hogy saját, egyéni keresztelési formuláját úgy állítja be, mint közös formulánkat, mert nem felel meg a valóságnak. A mi egyházunk hivatalos keresztelési formulája ez idő szerint az, ami a Máté 28 r. 19 v.-ben van, ami ellen különböző okok alapján van és lehet kifogásunk; de, amíg az egyház meg nem változtatja, addig élnünk kell vele.

Az Unitárius Irodalmi Társaság által történelmi és szépirodalmi elbeszélésre hirdetett pályamunkák beadásának határideje 1940. május 15-én lejárt. A törvényes határidőig összesen tizenegy pályamunka érkezett be a következő címeken: 1. Beke Dániel püspök igazsága. 2. Az uruság. 3. Megszólal a rög. 4. A vézna kis leány. 5.

Az emberszeretet. 6. Samu és János. 7. Faluépítés. 8. Hová, hová? 9. Amit egy kastély mesélt. 10. Édes apám ne vigye el. 11. Nanó. A beérkezett pályamunkákat az Irodalmi Társaság rövid időn belül elbíráltatja és az eredményt nyilvánosságra hozza, a jutalomdíjakat azonban csak az évi közgyűlés alkalmával adja ki.

The Unitarian Contribution to Social Progress in England. (*Unitárius hozzájárulás a társadalmi előrehaladáshoz Angliában.*) Ezt a címet adta R. V. Holt a Manchester College híres történelmi tanára nem régen megjelent könyvének. A könyv az angol unitárius irodalomnak az utóbbi években megjelent legnagyobb szenzációja s más vallásuak között is nagy elterjedésnek örvend. Megjelenése alkalmával valósággal társadalmi vitát eredményezett s a legjobb angol lapok is elismeréssel irtak róla. Mintegy háromszázhatvan oldalra terjed és az író megvallása szerint egy kis, de befolyásos vallásos csoportnak történelmi tanulmányát foglalja magában s célja az unitáriusokat jellemző szellemiséget az „unitárius ethos“-t ez egyház hiveinek társadalmi és vallásos gondolkodásán keresztül bemutatni. Az angol ipari forradalom, parlamenti reform, más szabadságra törekvő mozgalmak, az új társadalmi rend és a nevelés problémáival foglalkoznak a különböző fejezetek. Bennük az egykori körülmények, gondolatok, eszmék, törekvések társadalmi és vallásos harcok tömör élénk színekben vonulnak fel az olvasó előtt, teljesen megvilágítva az angol unitárius mozgalom természetét és értékét. E könyvből kitűnik, hogy a múlt század különösen második felében s e század elején, nem volt mozgalom, akár társadalmi, akár vallásos, amelyek megindítói nem az unitáriusok lettek volna.

Vargyasi Br. Daniel Lajos emlékezete. Dr. Fazakas Miklós egyházköri f. ü. gondnok ur 1500 azaz egyezeröttszáz lejt ajánlott fel az Unitárius Irodalmi Társaság elnökségének a néhai Vargyasi Br. Daniel Lajos iskolai- és köri f. ü. gondnok élet- és jellemrajzának a megíratására, amiért ez uton is köszönetet mondunk.

KÜLÖNFÉLÉK

János Zsigmond emlékezete. Az E. K. Tanács f. évi május 16-án tartott ülésében elhatározta, hogy a folyó évben János Zsigmond születése 400 éves évfordulóját egyházilag megünnepli s az ünnepre külföldi hitrokainak figyelmét is felhívja. Ebből a célból elhatározta, hogy július 7-én, mint a János Zsigmond születése napján, minden unitárius templomban az istentisztelettel kapcsolatban tartassék emlékünnepély. Az egyetemes egyház pedig az idei főtanáccsal kapcsolatban rendez hasonló ünnepélyt.

A lelkeszi hivatás. Aligha volt idő, amikor annyiféle igény-nyel lépett volna fel a világ a lelkeszekkel szemben, mint ma. Ezek az igények még fokozódnak nálunk a kisebbségi papsággal szemben. Azt várjuk, hogy a lelkipásztor legyen mintagazda, szövetkezeti vezető, törvénytudó, orvos, kertész, méhésztoborzó stb. s ezek mellett az igazi hivatásával járó sok irányu munkáját is pontosan és jól végezze el akkor, amikor a mindennapi kenyér-gondokkal is kell küzdelembe lépnie. Kétségtelen, hogy ma mindenkitől sokat követel az élet. A lelkeszek különösen nem elégedhetnek meg a paragrafusokban körvonalazott kötelességeik teljesítésével. Itt a betű helyett a léleknek kell dolgoznia. De vajjon nem teljed-e be itt is az írás szava, hogy „a lélek kész, de a test erőtelen“? Vajjon az igények és kívánások tömkelegében nem vész-e el a főcél? Vajjon, amikor a testnek szolgálunk, akkor nem sikkasztjuk-e el a lelket s a világba merüléssel nem feledkezünk-e meg Istenről?

A lelkeszek hivatali helyzete. A lelkeszek egyházi törvényeink szerint egyházközségi tisztviselők. A múlt évi Egyházi Főtanács kimondotta, hogy *egyházi tisztviselők is*. A semmitősrék — amint olvassuk — adott esetből kifolyólag azt állapította meg, hogy mivel a lelkesz az államtól is fizetést kap, ezért köztisztviselő. Jézus szerint két urnak is nehéz szolgálni. Mit tegyenek hát a lelkeszek, amikor három urnak kell szolgálniuk?

Iskoláink. A diplomák mellett az iskolák azok az intéz-